

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto tartuntatautilain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaolo jatkuu 15.10.2021 jälkeenkin 31.12.2021 saakka. Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytettäisiin joko luotettavaa todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta covid-19-taudista, saadusta hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta luotettavasta covid-19-testistä. Suomeen saapuvan olisi vaihtoehtoisesti käytävä covid-19-testissä Suomeen saavuttuaan ja toisessa testissä 72–120 tunnin kuluessa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös valtion korvausvelvollisuudesta kunnille ja kuntayhtymille todistusten tarkastamisesta ja covid-19-testauksesta aiheutuvista kustannuksista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä. Vaihtoehtona voimassa oleville säädetyille ja viranomaispäätöksin asetetuille koronavirusepidemian leviämisen estämiseen tähtääville velvoitteille ja rajoituksille toiminnanharjoittaja voisi tietyin edellytyksin edellyttää yleisötilaisuuteen osallistuvilta tai asiakas- ja osallistujatilaan tulevilta ihmisiltä koronatodistuksen esittämistä. Koronatodistusta voitaisiin edellyttää muun muassa ravintoloissa ja yökerhoissa sekä yleisötilaisuuksissa, kuntosaleilla ja muissa urheiluun tai liikuntaan käytettävissä sisäliikuntatiloissa, uimahalleissa ja kylpylöissä, tanssipaikoissa ja ryhmäharrastustoimintaan käytettävissä tiloissa, huvi- ja teemapuistoissa, eläintarhojen sisätiloissa, sisäleikkipuistoissa ja sisäleikkipaikoissa sekä museoissa, näyttelytiloissa ja muissa vastaavissa kulttuuritiloissa.

Lisäksi säädettäisiin todistukseen liittyvien henkilötietojen käsittelystä sekä tehtäisiin uudesta sääntelystä johtuvia täsmennyksiä viranomaisvalvontaa koskeviin säännöksiin. Esitys liittyy valtion vuoden 2021 neljänteen lisätalousarvioesitykseen.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi tartuntatautilakiin virka-apua täydentävää sääntelyä Tullin osalta.

Lain EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva sääntely on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja maahantulon edellytyksiä sekä Tullia koskeva sääntely 16.10.2021. Maahantuloa ja koronatodistusta koskeva väliaikainen sääntely on tarkoitettu olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin lausunto

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri puoltaa sitä, että säädökseen nyt ehdotetaan lisättäväksi selvyiden vuoksi määritelmä hyväksyttävistä rokotesarjoista. Rokotussarja olisi hyväksyttävä, jos se olisi toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt myyntiluvan.

Kannatamme muutosta, jossa velvollisuus esittää todistus ja osallistua testiin ei koske henkilöä, joka on viimeisen 14 vuorokauden aikana ennen Suomeen saapumistaan oleskellut vain sellaisessa maassa tai sellaisella alueella, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta erityistä epidemian leviämisen riskiä. Kuten lain valmistelutekstissä mainitaan, säännöksessä oleva pelkkä maininta 'saapua maahan' on ollut mahdollista tulkita eri tavoin. Sanamuodon mukaisen suppean tulkinnan mukaisesti se pitäisi sisällään kaikki sellaiset henkilöt, jotka saapuvat Suomeen kyseisestä maasta tai alueelta, myös kaikki sellaiset henkilöt, jotka saapuvat kyseisen maan tai alueen kautta oleskelematta siellä sen pidempää ajanjaksoa. Toisaalta tulkinta myös suhteessa sekä tartuntatautilain että itse säännöksen tavoitteena olevan tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseen nähden on ollut mahdollinen. Tällöin kyseisestä maasta tai alueelta saapuvalla henkilöllä tarkoitettaisiin sellaista henkilöä, joka asuu tai on oleskellut kyseisessä maassa sellaisen ajanjakson, jonka voidaan katsoa tosiasiallisesti vähentävän riskiä siitä, että kyseinen henkilö olisi saanut covid-19-tartunnan tai altistunut sille.

Kannatamme myös sitä, että virka-apua koskevaan säännökseen on lisätty myös Tulli toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Säännös mahdollistaisi Tullin virka-avun antamisen myös terveystodistusten tarkastamisessa, mikä on tärkeää silloin kun rajatarkastuksia tehdään suurelle matkustajamäärille ja kun paikalliset terveysviranomaiset tarvitsevat apua terveystodistusten tarkastamisessa.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri puoltaa EU:n digitaalisen koronatodistuksen edellyttämistä ainakin laissa säädettävissä tilanteissa tietyissä vapaa-ajan toiminnoissa vaihtoehtona voimassa oleville viranomaispäätöksin asetetuille velvoitteille ja rajoituksille. Katsomme, että esitettävän koronatodistuksen käyttö mahdollistaa nykyistä laajemmin erilaisten tilaisuuksien järjestämisen sekä asiakkaiden ja osallistujien pääsemisen erilaisiin tiloihin terveysturvallisesti. Yhdymme lain valmistelutekstiin siinä, että tartuntatautilain rajoitussäännökset 58 § ja 58 d § ovat ainakin osittain korvattavissa – paikallisen tartuntatautiviranomaisen kannanoton jälkeen - koronatodistusta näyttämällä. Toiminnanharjoittajan on kirjattava tartuntatautilain 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta. On tärkeää, että koronatodistuksen esittämisedellytystä ei saa ottaa käyttöön rajoitusten vaihtoehtona, jos covid-19-muuntovirusten vuoksi tai muutoin rokotteiden tehon hiipumisen takia on ilmeistä, ettei koronatodistuksen esittämisedellytys estä riittävällä tavalla covid-19-taudin leviämistä.

On myös huomattava, että todistuksen tarkastamisesta aiheutuu tilojen ylläpitäjille ja tilaisuuksien järjestäjille kustannuksia. Oletusarvioisesti ne toimijat, joissa kustannukset ovat arvioituja hyötyjä suuremmat, eivät tule ottamaan koronatodistusta käyttöönsä. Tällöin tilan käyttöä koskevat alueelliset tartuntatautilain antamat rajoitukset. Lain säätämisen yhteydessä on myös arvioitava valvovan viranomaisen valvontakapasiteetin riittävyys ja mahdolliset tarpeet sen lisäämiseksi. On myös huomattava, että rokottamaton henkilö joutuisi koronatodistusta varten hankkimaan tuoreen koronatestituloksen. Tämän hankkiminen ei näkemyksemme mukaan saa tapahtua julkisen terveydenhuollon resursseja käyttäen.

Koronatodistus ei saa estää osallistumista välttämättömiin toimintoihin kuten terveystodistusten piiriin eikä saapumista julkisiin palveluihin antaviin tiloihin kuten kirjastoihin tai julkisiin urheiluhalleihin. Passia voidaan vaatia yli 12-vuotiailta. Sairaanhoitopiiri

katsoo, että koronapassin vaatiminen alle 16-vuotiailta on ristiriidassa sen kanssa, että esim. maahan tulon yhteydessä ei vaadita terveystodistusta alle 16-vuotiailta. Katsomme, että lasten testaaminen harrastusten takia mahdollisesti useita kertoja viikossa ei ole linjassa STM:n lasten ja nuorten harrastustoimintaa edistävän periaatteen kanssa.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri pitää myönteisenä sitä, että nyt tartuntatautilain 79 §:ään on lisätty maininta siitä, että valtio vastaa rajatoimenpiteistä kunnille ja kuntayhtymille aiheutuvista kustannuksista.

Sairaanhoitopiiri puoltaa maahantulosaädösten määräajan pidentämistä 31.12.2021 saakka.

Sairaanhoitopiiri katsoo, että tartuntatautilain uudistuksen yhteydessä olisi pitänyt huomioida myös tartuntatautilain 48 § vaatimukset terveydenhuollon työntekijöiden pakollisista rokotuksista, ja sisällyttää Covid-rokote tämän lainkohdan vaatimuksiin. Viittaamme apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin keväällä 2021 tekemään aloitteeseen muuttaa lainsäädäntöä siten, että koronarokotusta koskisi samanlainen menettely kuin influenssarokotetta. Tällöin tietyissä tehtävissä voitaisiin lain nojalla edellyttää rokotesuojaa.

Turussa 30.9.2021

Mikko Pietilä, johtajaylilääkäri

Esa Rintala, ylilääkäri
tartuntataudeista vastaava ylilääkäri
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri